

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра _____

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

“ _____ ” _____ 20__ р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Геоморфологія та палеогеографія

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність (напрямок) Науки про Землю (103)
Природничі науки (10)

спеціалізація _____
факультет геології, географії, рекреації і туризму

2016 / 2017 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету (інституту, центру)

“ _____ ” _____ 20__ року, протокол №__

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)

Поліщук Людмила Борисівна, к.геогр.н., доцент, доцент кафедри фізичної географії та картографії

Програму схвалено на засіданні кафедри

Протокол від “ _____ ” _____ 20__ року №__

Завідувач кафедри _____ Голіков А.П. _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ _____ ” _____ 20__ року №__

Голова методичної комісії _____ Жемеров О.О

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “ Геоморфологія та палеогеографія ” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

_____ бакалавр _____
(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напрямку) Науки про Землю (103)
Природничі науки (10)

спеціалізації

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни Метою викладання навчальної дисципліни є: дати студентам необхідні знання про рельєф Землі, процеси, що його зумовлюють та історію розвитку.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни Основними завданнями вивчення дисципліни є: дати уяву про будову, генезис, розвиток та динаміку рельєфу земної поверхні; розкрити особливості формування рельєфу в залежності від рельєфотворних агентів.

1.3. Кількість кредитів - 5

1.4. Загальна кількість годин - 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2,3-й
Семестр	
3-й	6,7-й
Лекції	
36 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
год.	год.
Лабораторні заняття	
36год.	8год.
Самостійна робота	
78год.	134 год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Фахові компетентності: - базові знання про рельєф, чинники утворення рельєфу, його генезис, морфологічні та вікові характеристики, розуміти практичне значення геоморфологічних досліджень у вирішенні завдань при пошукових роботах, видобутку корисних копалин, інженерно-будівельних роботах та в сільському господарстві.

Знання: актуальність, об'єкт, предмет дослідження, мета та завдання геоморфології та палеогеографії; класифікація форм рельєфу; рельєф ендегенного та

екзогенного походження; зв'язок рельєфу із структурами земної кори; етапи та історію розвитку рельєфу.

Уміння і навички: використовувати спеціальну термінологію; розуміти і вільно володіти методикою складання геолого-геоморфологічних профілів; методикою морфологічного аналізу рельєфу та побудови морфометричних карт, розрізняти чинники і закономірності формування та розповсюдження різних форм рельєфу; розрізняти рельєфоутворюючі процеси, відповідні їм форми рельєфу та генетичні типи відкладів; складати геоморфологічну характеристику територій; укладати та аналізувати геоморфологічні карти, відновлювати історію розвитку рельєфу досліджуваної території.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальні питання геоморфології.

Тема 1. Понятійна база геоморфології. Геоморфологія як наука, її предмет, завдання. Агенти рельєфоутворення. Генезис, морфологія та вік рельєфу. Денудаційний і акумулятивний рельєф. Тема 2. Класифікація форм рельєфу. Рельєф ендегенного та екзогенного походження. Антропогенний рельєф. Космогенний рельєф. Астрооблеми, імпакти. Рельєф гірських та рівнинних країн.

Розділ 2. Ендегенні та екзогенні процеси і їх роль у формуванні рельєфу.

Тема 3. Рельєф ендегенного походження. Тектоніка літосферних плит. Будова земної кори та планетарні форми рельєфу. Тектонічні рухи і рельєф Неотектонічні рухи. Зв'язок рельєфу із структурами земної кори. Магматизм, інтрузивний магматизм і вулканізм. Типи вулканів. Землетруси, їх рельєфоутворююче значення і розповсюдження. Будова земної кори і планетарні форми рельєфу. Рельєф материків. Рівнини і гори платформ суші. Особливості рельєфу давніх і молодих платформ суші. Рельєф рухомих поясів материків. Рельєф підводних окраїн материків. Рельєф шельфу, материкового схилу, материкового підніжжя. Бордерленд. Мікроконтиненти. Окраїнні морські угловини, острівні дуги, глибоководні жолоби. Рельєф ложа океану і серединно-океанічних хребтів. Тема 4. Чинники екзогенного рельєфоутворення. Вивітрювання. Роль вивітрювання у формуванні рельєфу. Гравітаційний рельєф. Колоній. Делювіальний рельєф. Делювій. Флювіальний рельєф. Русловий стік. Тимчасовий стік. Яри, балки. Пролуцій. Річки. Будова річкових долин. Алювій. Карст. Особливості поверхневого та підземного карсту. Суфозія. Кріогенний рельєф. Гляціальний рельєф. Льодовики материкові та гірські. Давні материкові зледеніння. Еоловий рельєф. Особливості еолових форм рельєфу. Рельєф озер та боліт. Біогенний рельєф. Рельєф узбережжя, дна морів та океанів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Загальні питання геоморфології												
Разом за розділом 1	75	18		18		39	75	4		4		67
Розділ 2. Ендегенні та екзогенні процеси і їх роль у формуванні рельєфу												
Разом за розділом 2	75	18		18		39	75	4		4		67
Усього годин	150	36		36		78	150	8		8		134

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Горизонтальне розчленування рельєфу	3
2	Вертикальне розчленування рельєфу	3

3	Побудова геолого-геоморфологічного профілю за топографічною картою та матеріалами буріння	9
4	Аналіз геолого-геоморфологічного профілю	6
5	Історія розвитку рельєфу	9
6	Побудова геоморфологічної карти	6
	Разом	36

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Антропогенний рельєф	10
2	Космогенний рельєф	10
3	Складчатості в історії Землі	14
4	Основні риси гірського та рівнинного рельєфу	14
5	Рельєф озер, боліт	12
6	Рельєф узбережжя морів та океанів	18
	Разом	78

6. Індивідуальні завдання

7. Методи контролю здійснюються шляхом перевірки виконаних лабораторних завдань, а також перевірка самостійної роботи студентів за допомогою поточної контрольної роботи.

8. Схема нарахування балів

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену або залікової роботи

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом	Екзамен (залікова робота)	Сума
Розділ 1		Розділ 2						
T1	T2	T3	T4					
10	10	10	10	20		60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

- Живаго Н.В., Пиотровский В.В. Геоморфология с основами геологии. - М.: Недра, 1971. - 288с.

2. Кизевальтер Д.С. и др. Геоморфология и четвертичная геология. Геоморфология и генетические типы отложений.- М.: Недра, 1981.-275с.
3. Леонтьев О.К., Рычагов Г.И. Общая геоморфология.- М: Высш.шк.,1988.-319с.
4. Палиенко Э.Т. Поисковая и инженерная геоморфология. - К.: Вища шк., Головное изд во, 1976. - 200с.
5. Пиотровский В. В. Геоморфология с основами геологии. - М.: Недра, 1977, - 224с.
6. Подобедов Н.О. Общая физическая география и геоморфология. - М.:Недра, 1974. - 312с.
7. Щукин И.С. Общая геоморфология: В 3 т. - М.: Изд-во Моск. ун-та; Т.1, 1960. - 615с.; Т.2, 1984. - 564с.; Т.3, 1974. - 382с.
8. Якушова А.Ф. Геология с элементами геоморфологии.- М.: Изд-во Моск. ун-та, 1983.
9. Кравчук Я.С. Геоморфологічне картографування. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 176с.
10. Райс Р.Дж. Основы геоморфологии. - М.: Прогресс, 1980. - 574с.
11. Рослий И.М. Палеогеография антропогена. - К.: Вища школа, 1982.- 172с.
12. Рухин Л.Б. Основы общей палеогеографии. - Л.: Гостоптехиздат, 1962. – 628с.
13. Свинко Й.М., Сивий М.Я. Геологія: Підручник, - К.: Либідь, 2003.-480с.
14. Стецюк В.В., Ковальчук І.П. Основы геоморфології: Навч. посіб.- К.: Вища школа, 2005. – 495с.
- 15.Чемеков Ю.Ф, Ганешин Г.О.,Соловьев Б.В. и др. Методическое руководство по геоморфологическим исследованиям. - Л.: Недра, 1972. – 380с.

Допоміжна література

- Поліщук Л.Б. Геоморфологія: методичні вказівки для вивчення курсу / Л.Б.Поліщук. – Харків: ХНУ, 2010. – 24 с.
- Поліщук Л.Б. Геоморфологія: методические указания по изучению курса [для иностранных студентов геолого-географического факультета] / Л.Б.Поліщук. – Харьков: ХНУ, 2010. – 12 с.
- Поліщук Л.Б. Геоморфологія та палеогеографія: Методичні вказівки для лабораторних робіт / Людмила Борисівна Поліщук. - Харків: ХНУ, 2012. – 20 с.
- Поліщук Л.Б. Геоморфологія та палеогеографія: методичні вказівки для самостійної роботи з курсу / Людмила Борисівна Поліщук. - Харків: ХНУ, 2012. – 24 с.
- Поліщук Л.Б., Старіков М.Д. Палеогеографічні реконструкції розвитку природи минулих геологічних часів: Навчально-методичний посібник для студентів-географів вищих навч. закладів. – Харків: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2014. – 18 с.
- Поліщук Л.Б.Палеогеографія України. Практикум для студентів спеціальності 6.040104 «Географія»: Навчально-методичний посібник /[кол авт. За ред. В.А. Пересадько, В.Е. Луначека, К.В. Шпурик]. - Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2015. – с.143-152.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Фонди Центральної наукової бібліотеки ХНУ імені В.Н. Каразіна.

Ресурси Інтернету.

Наочні матеріали: зразки, таблиці, карти, знімки для ілюстративного та демонстраційного використання під час занять.